

ნელი აფხაზავა, ნინო წიქარიშვილი,
ქრისტინე გითოალენდია

განათლების კვლევებისა და ადმინისტრირების
სამაგისტრო პროგრამის სტუდენტები

გენდერი და ინტერკულტურული
განათლება

თბილისი 2024

გენდერი და ინტერკულტურული განათლება

- გენდერული ბალანსი გულისხმობს მამაკაცისა და ქალის თანაბარუფლებიანობას, თანაბარ შესაძლებლობებს, თანაბარ უფლება-მოვალეობებს და თანაბარ შანსებს ცხოვრებასა და საქმიანობაში
- ინტერკულტურული განათლება – განათლება, რომელიც აღიარებს და პატივს სცემს ადამიანთა ცხოვრების ყველა ასპექტის მრავალ-ფეროვნების ბუნებრიობას, ხელს უწყობს ადამიანთა უფლებებსა და თანასწორობას, ებრძვის დისკრიმინაციას და უზრუნველყოფს იმ ფასეულობებს, რომელიც საფუძვლად უდევს თანასწორობას.

გენდერი

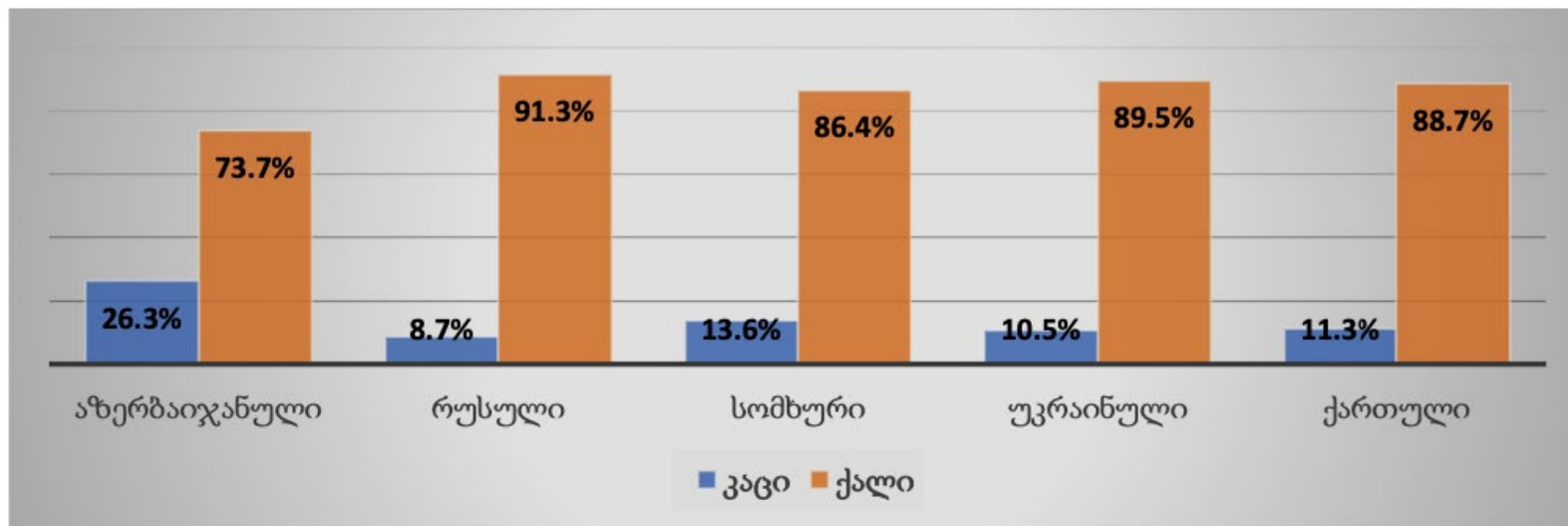
- გენდერის შესწავლა განათლების პერსპექტივიდან
- გენდერული დისბალანსის შესაძლო გამომწვევი მიზეზები განათლებაში
- გენდერული უთანასწორობა განათლებაში და მისი კორელაცია სხვა ტიპის უთანასწორობასთან

გენდერი

სასკოლო გარემო: მასწავლებლის როლის მნიშვნელობა

არსებული კვლევებისა და მონაცემების ზოგიერთი მაჩვენებელი:

- საქართველოში 2023 წ.-ის მონაცემებით მასწავლებელთა გადანაწილება გენდერული ნიშნით: 87% ქალი, 13% მამაკაცი;
- სწავლების ენის მიხედვით განსხვავება:

https://cciir.ge/images/Analytical_bulletin_word.pdf

©სამოქალაქო ინტეგრაციისა და ეროვნებათშორისი ურთიერთობების ცენტრი

- საგნების მიხედვით მამაკაც მასწავლებელთა ხვედრითი წილი

As	მამაკაც მასწავლებელთა წილი
საგზაო ნიშნები და მოძრაობის უსაფრთხოება	54.7%
ფიზიკური აღზრდა	50.1%
მეორე უცხოური ენა (ესპანური)	33.3%
სამოქალაქო თავდაცვა და უსაფრთხოება	29.8%
ჭადრაკი	24.5%
საქართველოს ისტორია	24.4%
ისტორია	22.8%
სამოქალაქო განათლება(მოქალაქეობა)	22.4%
ფიზიკა	20.8%
ეროვნული უმცირესობების ენა (აზერბაიჯანული)	19.8%
ჩვენი საქართველო	19.5%
პროექტი სამოქალაქო განათლებაში	18.8%
გეოგრაფია	16.2%

https://cciir.ge/images/Analytical_bulletin_word.pdf

©სამოქალაქო ინტეგრაციისა და ეროვნებათშორისი ურთიერთობების ცენტრი

EAST

EUROPEAN

UNIVERSITY

გენდერი

სასკოლო გარემო: მასწავლებლის როლის მნიშვნელობა

მნიშვნელოვანია:

- გენდერული თანასწორობის შესწავლისას ყურადღება გამახვილებული იქნეს მასწავლებლის ხედვასა და მოსაზრებებზე, იმ ურთიერთკავშირებზე, რომლებიც მასწავლებლის აღქმასა და საკლასო პრაქტიკას შორის შეიძლება არსებობდეს.
- მასწავლებელთა კომპეტენცია და ინფორმირებულობა გენდერულ მახასიათებლებთან, გენდერთან დაკავშირებულ კვლევებთან, გენდერულ დისკრიმინაციასთან დაკავშირებით.
- მასწავლებლის მხირდან საკუთარ ქცევაზე დაკვირვება და ანალიზი სხვადასხვა გენდერთან მის ურთიერთობაში და სწავლების მიდგომებში.

სასკოლო სახელმძღვანელოებში არსებული დისბალანსი

- გამოკვეთილად დაუბალანსირებადი სახელმძღვანელოები
- გამომწვევი სუბიექტური და ობიექტური მიზეზები

გენდერი პოლიტიკის ნიმუშები განათლებაში გენდერული თანასწორობის გასაუმჯობესებლად (OECD)

- ისეთი პოლიტიკის დანერგვა, რომელიც სტერეოტიპების მსხვევრისკენაა მიმართული განათლებისა და განვითარების პროგრამების არჩევანის გაკეთებისას.
- მშობლებისა და მასწავლებლების წახალისება გოგონებში თვითრწმენისა და მოტივაციის ასამაღლებლად, რათა მათ გამოავლინონ ინტერესი ზუსტი და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების მიმართ.
- ისეთი კურიკულუმის ამოქმედება, სასწავლო მასალების და ტრეინინგის პოლიტიკის შექმნა, რომელიც გენდერული სტერეოტიპებისაგან თავისუფალი იქნება და გოგონების STEM -ის სწავლებაში ჩართვისათვის მოტივაციას აუძალებს.
- ბალანსის უზრუნველყოფა მასწავლებელთა კოლექტივში და როლ-მოდელად ქალის წარმოჩენა იმ პროფესიებში, რომლებიც დომინანტურად მამაკაცს უკავშირდება.
- კვლევების განხორციელების წახალისება გენდერული განსხვავებების იმ კონკრეტული ფაქტორების იდენტიფიცირებისათვის, რომლებიც პიროვნების მიერ სპეციალიზაციისა და პროფესიის არჩევანს განაპირობებს.
- განათლების ხარისხის გაუმჯობესება და საგანმანათლებლო რესურსების სწორი მართვა ბიჭებისა და გოგონების საგანმანათლებლო შედეგების ეფექტიანობის უზრუნველსაყოფად.

- მრავალფეროვნების სხვადასხვა სახეებს შორის გენდერთან ერთადაა ინტერკულტურალიზმიც.
- მათ შორის ურთიერთდამოკიდებულება გადამწყვეტ როლს თამაშობს საგანმანათლებლო პროცესზე და პიროვნების ღირებულებების ჩამოყალიბებაზე.

ინტერკულტურული განათლება

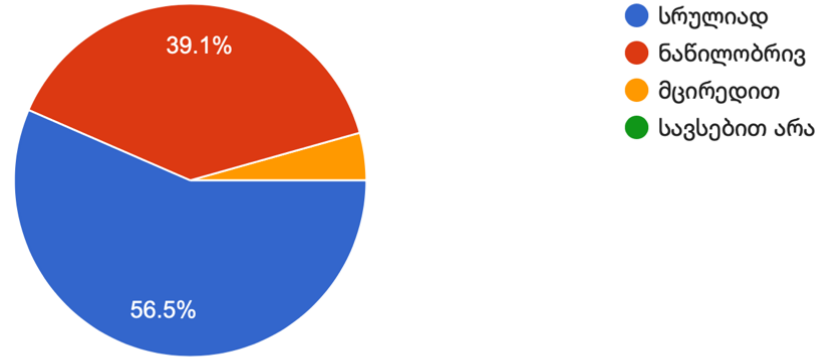
- სკოლა, როგორც მიკრო მულტიკულტურული სამყარო
- სასკოლო პოლიტიკა, რომელიც უზრუნველყოფს ინტერკულტურული მგრძობელობის განვითარებას მოსწავლეებსა თუ მასწავლებლებში
- გამოწვევები, რომლებიც სასკოლო საზოგადოების შიგნით კულტურულ მახასიათებლებს უკავშირდება.
- ინტერკულტურული მგრძობელობა მასწავლებლებში
- თვითშეფასება(სად იმყოფება მასწავლებელი: ეთნოცენტრულ თუ ეთნორელატიურ ფაზაში და რომელ საფეხურზე), რომელიც გამყარდება ინტერკულტურული მგრძობელობის ინსტრუმენტით.

კვლევის შედეგები კითხვარების განხილვა

- კითხვარები მომზადდა როგორც მასწავლებლებისთვის, ისე მოსწავლეთათვის (საბაზო, საშუალო საფეხურზე მყოფთათვის);
- კითხვარები შეიცავდა ერთი და მსგავსი შინაარსის კითხვებს რათა დადგენილიყო როგორი პერსპექტივით ხედავდნენ საკითხს მასწავლებლები და მოსწავლეები

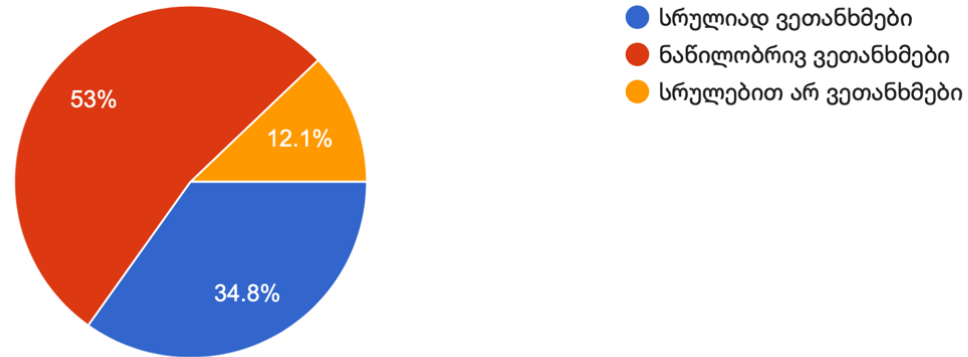
თვლით რომ თქვენი გაკვეთილები ინტერკულტურულია?

46 responses

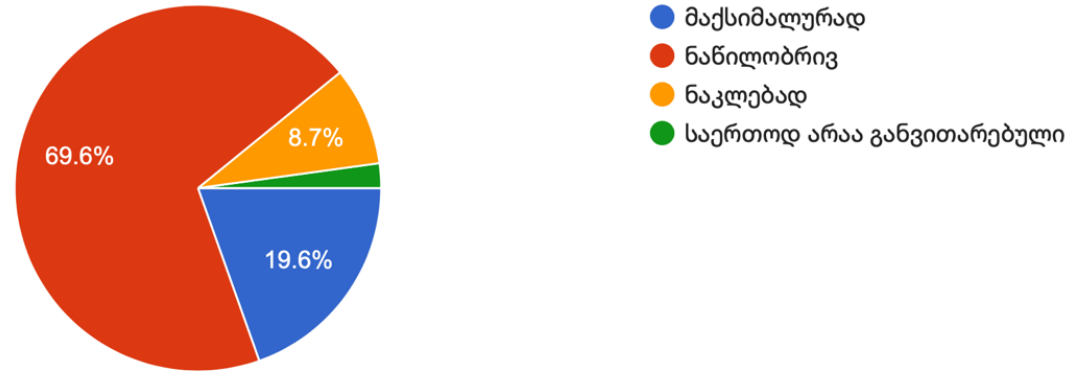
ეთანხმებით თუ არა რომ საგაკვეთილო პროცესი თქვენს სკოლაში ინტერკულტურულია?

66 responses

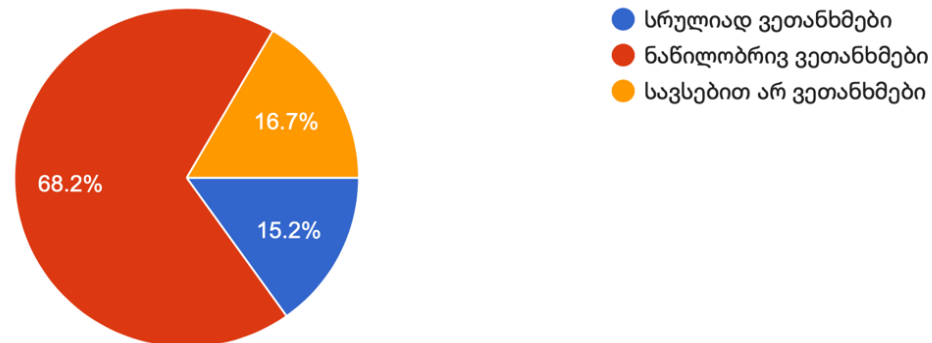
როგორ ფიქრობთ, თქვენ გარშემო, სასკოლო საზოგადოებაში რამდენადაა ინტერკულტურული მგრძობელობა განვითარებული?

46 responses

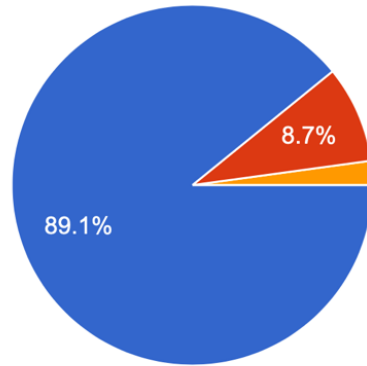
უთანხმებით თუ არა რომ საზოგადოება, რომელიც თქვენ გარშემოა, იზიარებს ინტერკულტურულ ღირებულებებს და თავადაც ამ ღირებულებების მატარებელია?

66 responses

ხართ თუ არა გენდერული თანასწორობის მომხრე?

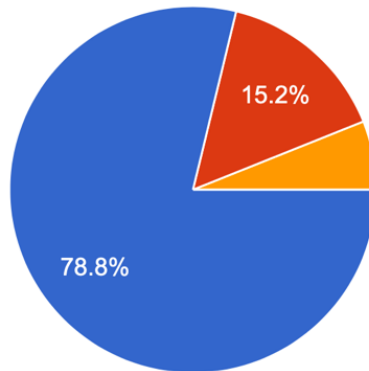
46 responses

- დიახ
- ნაწილობრივ
- არა

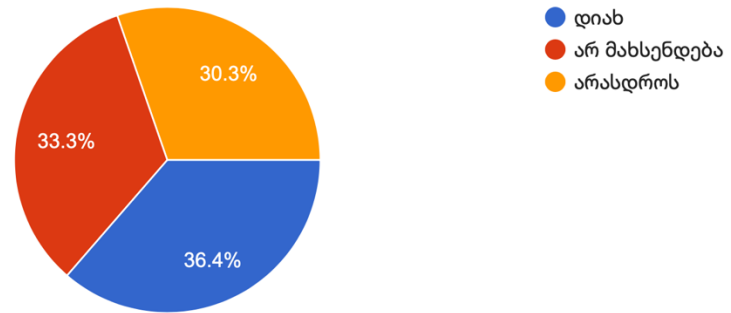
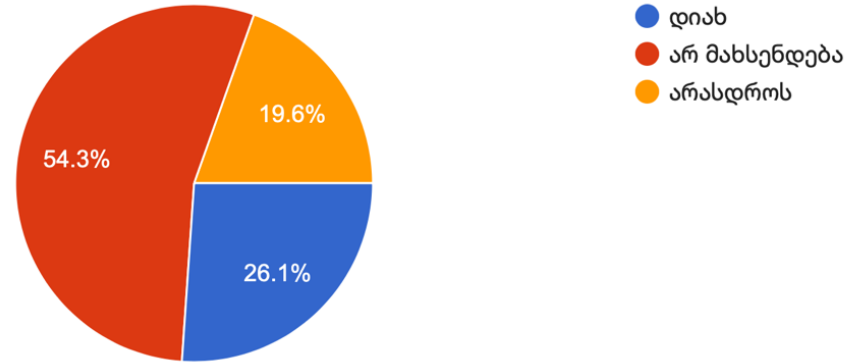
ხართ თუ არა გენდერული თანასწორობის მომხრე?

66 responses

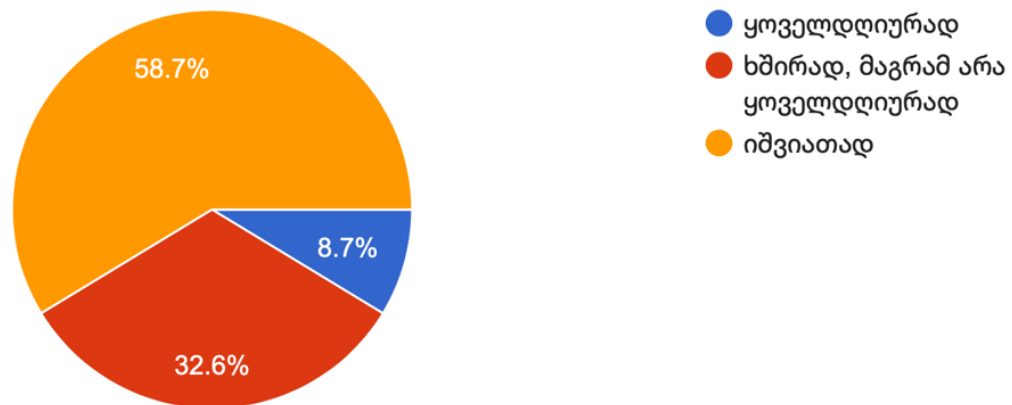
- სავსებით
- ნაწილობრივ
- არა

თავად თუ გამხდარხართ სტერეოტიპების მსხვერპლი გენდერული ნიშნით?
46 responses

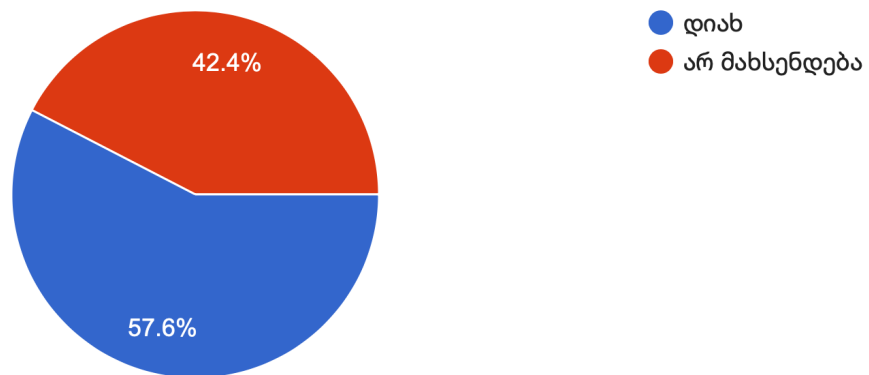
რა სიხშირით ხვდებით გენდერულ სტერეოტიპებს სასკოლო საზოგადოებაში?

46 responses

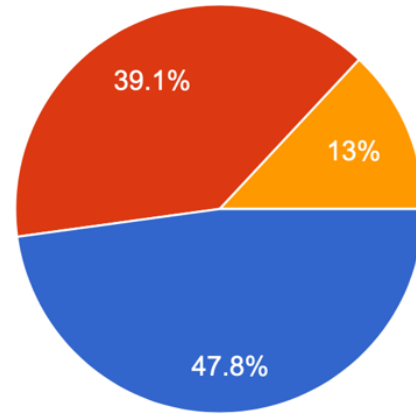
თუ გახსენდებათ გენდერთან დაკავშირებული სტერეოტიპები, რომლებსაც სკოლაში ან რომელიმე სხვა საგანმანათლებლო სივცრეში შეხვედრილხართ?

66 responses

როგორ ფიქრობთ, რამდენადაა დაცული გენდერული ბალანსი იმ საგნის სახელმძღვანელოში, რომელსაც ასწავლით?

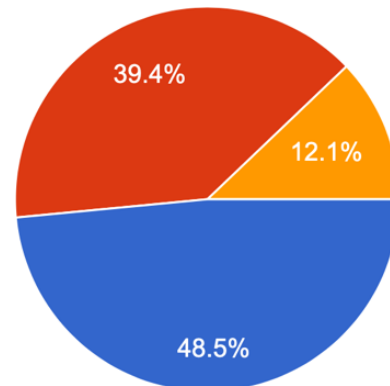
46 responses

- იდეალური ბალანსია
- მეტნაკლებად ბალანსია
- დისბალანსია
- მწვავე დისბალანსია

ეთანხმებით თუ არა რომ სასკოლო სახელმძღვანელოებში დაცულია გენდერული ბალანსი?

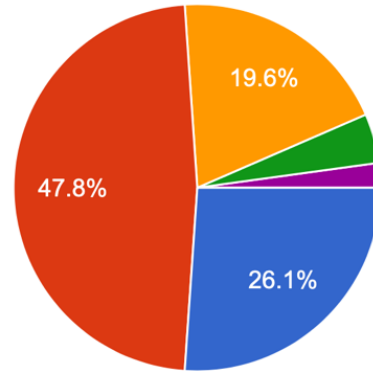
66 responses

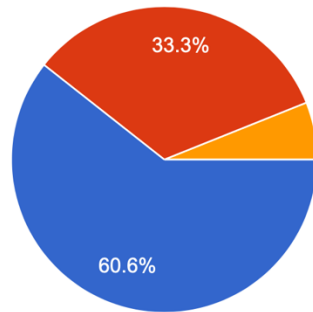
- სრულიად ვეთანხმები
- ნაწილობრივ ვეთანხმები
- სავსებით არ ვეთანხმები

ეთანხმებით თუ არა რომ ინტერკულტურული განათლება გავლენას ახდენს გენდერული სტერეოტიპების დამსხვრევაზე?

46 responses

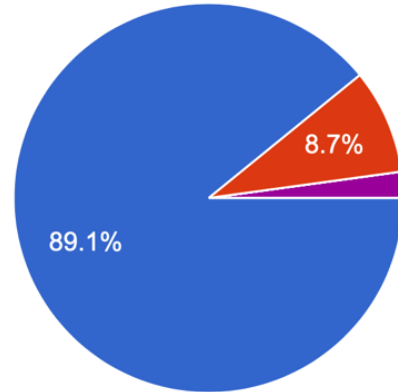
- სრულიად ვეთანხმები
- ვეთანხმები
- ნაწილობრივ ვეთანხმები
- ნაწილობრივ არ ვეთანხმები
- სრულიად არ ვეთანხმები

- სავსებით შეუწყობს ხელს
- ნაწილობრივ
- არ შეუწყობს

იმ შემთხვევაში თუ საგაკვეთილო პროცესის დროს გამოიკვეთება გენდერის ნიშნით ერთი მოსწავლის მიერ მეორის დისკრიმინაცია, თუნ...ას და თუ აუხსნით საკითხის მნიშვნელობას?

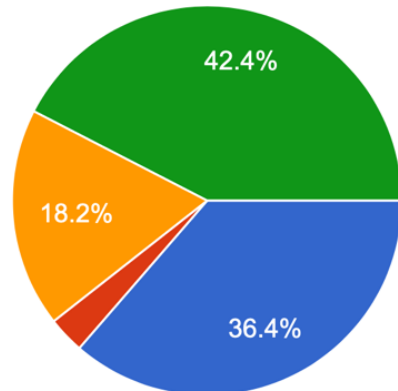
46 responses

- სიტუაციას განვმუხტავ, ავუხსნი რომ გენდერული ნიშნით დისკრიმინაცია...
- სიტუაციას განვმუხტავ, თუმცა სიღრმისეულ ახსნას დამრიგებელ...
- ბავშვებს სიმშვიდისკენ მოვუწოდებ და ახნა-განმარტების გარეშე განვ...
- ფაქტს დავაიგნორებ, თავად მოაგვარებენ სიტუაციას.
- ხშირად ვუსმევ საგაკვეთილო პროცესში ხაზს გენდერულ. თანას...

იმ შემთხვევაში თუ მასწავლებელი შესწრება გენდერის ნიშნით დისკრიმინაციის ფაქტს, როგორი ყოფილა მისი რეაგირება?

66 responses

- მყისიერი, განუმარტავს რომ გენდერული ნიშნით დისკრიმინაცია დაუშვებელია
- პრობლემა დამრიგებლისთვის ან ფსიქოლოგისთვის უცნობებია
- რეაგირება არ ჰქონია
- მსგავსი შემთხვევა არ მახსენდება

რა ტიპის გენდერულ სტერეოტიპებს ხვდებიან სასკოლო საზოგადოებაში მასწავლებელი რესპოდენტები ასე გვპასუხობენ:

- „თითქოს, ქალებზე მეტი უფლებები კაცებს აქვთ, გარკვეული შეცდომები ეპატიებათ კაცებს, ქალებს კი არა.“;
- „გენდერული სტერეოტიპებით არის გაჯერებული სასკოლო საზოგადოება. სექსისტური წარმოდგენები. გოგონებისა და ბიჭების მიმართ განსხვავებული დამოკიდებულება, შეხედულებები..“;
- „ბიჭებს უფრო კარგად გამოსდით მათემატიკა“;
- „ძირითადად თამაშის დროს. მაგალითად ბიჭები არ ათამაშებენ გოგონებს ფეხბურთს, რადგან ეს ბიჭების საქმეა და ა.შ.“;
- „მაგალითად საკლასო ოთახის დალაგება, მხოლოდ გოგონებს ევალებათ.“
- „ძირითადად ვხვდები სტერეოტიპებს გოგონებისა და ბიჭების ქცევებთან დაკავშირებით“;
- „მაგალითად რამდენიმე საათის წინ ერთ-ერთი მასწავლებელი სიამაყით ყვებოდა თუ როგორ ამშვიდებდა ბიჭ მოსწავლეს “გოგოსავით ნუ ტირიხარ”“;
- „მართალია იშვიათად, მაგრამ სამწუხაროდ მაინც არსებობს მშობლებშიც და მოსწავლეებშიც გენდერული სტერეოტიპი. ქალმა არ უნდა იმუშაოს, საყურე და ბეჭედი მარტო გოგოს უნდა ეკეთოს, გრძელი თმა რა ბიჭს არ უნდა ჰქონდეს და ა.შ“

სტერეოტიპები, რასაც მოსწავლეები ხვდებიან სასკოლო საზოგადოებაში:

- “ქალი ქირურგი არ არსებობს”
- „არქიტექტურა გოგოს პროფესია არ არის“
- „მასწავლებლებს ძირითადად ბიჭი მოსწავლეები მოსწონთ და ქულებს მათ უმაღლებენ, შესაბამისად მათ უფრო კარგად ექცევიან“
- “ქალებივით ნუ ჭორაობთ”
- „ქალის საქმე სახლშია, ქალისთვის მუშაობა არ შეიძლება ბავშვებს უნდა მიხეოდს, მამაკაცი ბავშვს აძინებდეს არ გამიგია...“
- „სპორტულ შეჯიბრებში გოგოებს არ გვქონდქ უფლება ფეხბურთის თამაშის“
- „ჩემს შემთხვევაში, სკოლაში არსებობს ე.წ. "დრეს კოდი", რომელიც გოგონებს უკრძალავს მოკლე/ბრეტელეებიანი მაისურების, შორტების ტარებას, თუმცა ბიჭებისთვის შორტის ჩაცმა სრულიად დასაშვებია.“
- „მაგალითად თუ ბიჭი ხარ აუცილებლად ხულიგანი და გაიძვერა უნდა იყო რადგან სკოლაში თუ რამე დაშავდება პირველი ბიჭებზე მიდის ეჭვი“
- „ბიჭებს უკეთესი ტვინი აქვთ.“

სტერეოტიპები, რასაც მოსწავლეები ხვდებიან სასკოლო საზოგადოებაში:

- „ბიჭები უფრო კარგები არიან მათემატიკაში“
- „მაგალითად ხშირად გამიგონია სპორტის გაკვეთილზე, რომ ის გოგოა მაგან რა ფეხბურთი უნდა ითამაშოს და მსგავსები“
- „უთანასწორობა გადადის ხოლმე ბულინგში კლასში“
- „საგანმანათლებლო სივრცეებში ძალიან იშვიათად შემხვედრია თუმცა უფროსი თაობის ხალხში ხშირად, ისინი ყველა სფეროში უპირატესობას ბიჭებს ანიჭებენ, რასაც სასტიკად ვეწინააღმდეგები და ვთვლი რომ ბიჭები და გოგონები თანასწორები არიან.“
- „გოგოს რა უნდა სპორტში“
- „ნუ ზიხარ გამომწვევად“
- „გოგოებს აუცილებლად უნდა ჰქონდეთ განათლება თუნდაც ისინი მხოლოდ დიასახლისები იქნებიან და ბიჭების გაუნათლებლობა დიდ პრობლემას არ წარმოადგენს“
- „გოგონები უფრო პასუხისმგებლიანი და კარგი მოსწავლეები არიან“.

გამოყენებული ლიტერატურა

- ტაბატაძე, შ., გორგაძე, ნ., ხომერიკი, ი., გაბუნია, კ., საქართველოს ზოგადი განათლების სისტემაში ინტერკულტურული სპექტრების კვლევა, 2013.
- ინტერკულტურული განათლების ასპექტების კვლევა საქართველოს უმაღლესი სასწავლებლების მასწავლებელთა განათლების პროგრამების მიხედვით, 2014.
- ტაბატაძე, შ. (2014). დაწყებითი კლასების მასწავლებელთა ინტერკულტურული განათლება (სადოქტორო დისერტაცია);
- მალაზონია, დ., გახელაძე, გ., ინტერკულტურული განათლების გზამკვლევი., 2016. მალაზონია, დ., მალააკელიძე, ჭიკაბრიშვილი, გახელაძე, გ., ინტერკულტურული განათლება. პრობლემები, მათი ანალიზი და განვითარების პერსპექტივები საქართველოში, 2017.
- ახალი ეროვნული სასწავლო გეგმა (2018-2024) <https://mes.gov.ge/content.php?id=3929&lang=geo>
- გენდერული სტატისტიკა (საქსტატი)
- <http://gender.geostat.ge/gender/index.php?action=Education>
- გორგაძე, ნ., გენდერული განათლება ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის დაწყებით საფეხურზე, თბილისი 2015.
- გორგაძე, ნ., ტაბატაძე, შ., გენდერული თანასწორობის საკითხები სასკოლო სახელმძღვანელოებში: გრიფირების წესისა და პროცედურების, მესამე თაობის სასწავლო გეგმის ფარგლებში შემუშავებული სახელმძღვანელოების გენდერული ანალიზი, თბილისი 2021.

გმადლობთ
ყურადღებისათვის!